

Merre tart az Egyesült Államok?

Magyarics Tamás:

Az Egyesült Államok külpolitikájának története.

Eötvös József Kiadó, Budapest, 2000.
492 old.

Magyarics Tamás, az ELTE Amerika-nisztika Tanszékének docense, három éven belül a harmadik olyan kötettel jelentkezett, mely az Egyesült Államok külpolitikájával foglalkozik. Az *USA vezető szerepe a világban* (1997) és *Az Egyesült Államok külpolitikájának alkotmányos és intézményi háttere* (1998) című munkák után ezúttal az oktatási segédanyagok választékát gazdagította *Az Egyesült Államok külpolitikájának története* című könyvével. A szerző nem titkolt célja azonban a diákoknál szélesebb olvasóközönség igényeinek kiszolgálása. Művét egyben a magyar nyelvű irodalom hiányosságainak pótlására, valamint a laikus érdeklődők kíváncsiságának kielégítésére is szánta. A mű kiválóan megfelel e hármas célnak.

Három melléklet is segíti a könyv tartalmának megértését és oktatását: a nyolc különböző témához mellékelte térkép, az amerikai elnökök és a külügyminiszterek nevét, valamint hivatali idejét tartalmazó felsorolás, illetve egy részletes időrendi táblázat. De éppen ekkora segítséget jelent a magyar nyelvű kiadványoknál még gyakran ritkaságszámba menő név- és tárgymutató is. Olvasóbarát a könyv egyértelmű, világos és logikus nyelvezete is, melyet tömörsége ellenére a szerző humorral és iróniával tesz fogyaszthatóvá. E mű nemcsak hiánypótló jellege miatt, hanem igényessége okán is számíthat a szélesebb olvasótábor elismerésére.

A könyv huszonhárom fejezetben tárgyalja az amerikai külpolitika gazdasági, diplomáciai, nemzetbiztonsági és ideológiai vonatkozásait a függetlenségi háborútól egészen a hidegháború végéig. Egyik nagy erénye, hogy nem ragaszkodik a fejezetek azonos szempontok szerinti elrendezéséhez. Amennyiben a tárgyalta téma lehetővé teszi,

a szerző az időrendi sorrendet követi, de a közérthetőség kedvéért ettől több alkalommal is eltér. Az utóbbi kategóriába tartozik például az Egyesült Államok és a nyugat-európai nagyhatalmak hidegháborús kapcsolatát tárgyaló fejezet, mely országonként lebontva, külön alfejezetben tárgyalja az amerikai–brit, az amerikai–francia és az amerikai–német viszonyt. A polgárháború előtti időszak bemutatásakor a szerző szintén a földrajzi felosztást követi: külön foglalkozik a Latin-Amerikával és a csendes-óceáni térséggel kapcsolatos amerikai politikával.

Az Egyesült Államok csendes-óceáni terjeszkedését bemutató fejezetek egyéb szempontból is példaértékűek. A szerző elsősorban az amerikai érdekek tükrében ismerteti az USA regionális hatalommá válását, elkerülve ezzel a sablonszerűség azon veszélyét, amelyet a *manifest destiny* (nyilvánvaló elhivatottság) ideológiájának vagy Frederick J. Turner *frontier* elméletének tárgyalási keretként történő alkalmazása jelenthetett volna. A reálpolitikai megközelítés elsődlegessége nemcsak ezekre a fejezetekre, hanem a könyv egészére jellemző. Különösen üdítő a szerző azon szándéka, hogy a második világháborút követő anglo-amerikai speciális kapcsolat alakulását brit részről Nagy-Britannia érdekeire vezeti vissza: az Egyesült Államok nem számíthat Nagy-Britannia támogatására, amennyiben az USA által folytatott politika nem szolgálja a britek érdekeit (371–81.). Ezzel a szerző szembehelyezkedik a szakirodalmat uraló nézetekkel. A témával foglalkozó könyvek sokszor, kezdeti szándékukkal ellentétben a személyes kapcsolatok, vagyis a két ország vezetői, mint például Franklin Rooseveltt és Winston Churchill, John Kennedy és Harold Macmillan, valamint Ronald Reagan és Margaret Thatcher közötti jó viszony elsődleges szerepet hangsúlyozzák az angol–amerikai együttműködésben.¹

¹ Lásd például Sked, Alan – Cook, Chris: *Postwar Britain. A Political History*. Harmondsworth: Penguin Books, 1984.

Azonban a racionális megközelítés korlátaival több esetben maga a szerző is nyíltan elismeri. Például az 1812-es háborúval kapcsolatban megállapítja, hogy a háború „kijátszásának okaira a mai napig sem tudtak a történészek [...] logikus magyarázatot találni” (36.). Bár Nagy-Britannia és az Egyesült Államok számos apróbb sérelmet írhatott egymás számlájára, ezek együttesen sem voltak olyan jelentősek, hogy miattuk egy háború bizonytalanságát érdemes lett volna vállalni. Magyarics Tamás a külpolitikában jelenlévő olyan irracionális elemekre hívja fel a figyelmet, mint például a közhangulat vagy az eszmék világa. Az eszmék külpolitikai jelentőségét mutatja az a tény is, hogy a szerző külön fejezetben mutatja be az USA nagyhatalommá válásának ideológiai hátterét.

A politikai, gazdasági, stratégiai érdekek és az eszmei vonulatok párhuzamos követése teszi kiegyensúlyozottá a hidegháború bemutatását is, mely a könyv terjedelmének több mint felét foglalja el. A huszadik századi amerikai külpolitika – különösen a hidegháborús történések – túlsúlya nemcsak a szerző érdeklődési körét, hanem az USA világpolitikai térhódítását is jól szemlélteti. Míg Amerika az első világháború után nem vállalta fel azt a vezető szerepet a világban, melyre gazdasági és katonai ereje predesztinálta, addig a második világháború után már nem követte el ugyanezt a hibát. A brit gyarmatbirodalom felbomlása és Nagy-Britannia gazdasági és katonai erejének hanyatlásával az Egyesült Államok a világ 'csendőrévé' vált azáltal, hogy átvette Nagy-Britanniától a világ stratégiaiilag fontos területeinek ellenőrzését: először a Törökországban és Görögországban, majd a Közel-Keleten, végül az Indiai-óceánon és a Perzsa-öbölben (271.). Mindezzel Amerika annak ellenére is bebiztosította vezető helyét a világban, hogy valamivel több mint negyven évig a Szovjetunió katonailag képes volt felvenni vele a versenyt. Az 1990-es évek elején azonban az Egyesült Államok egyedüli nagyhatalomként maradt a világban.

Ugyanakkor az Egyesült Államok figyelmét annyira lekötötte a Szovjetunióval való

gazdasági (és katonai) versengés, hogy amikor a Szovjetunió 1991-es összeomlásával elérte célját, nem rendelkezett alkalmazható stratégiával. Ezzel egyidejűleg a világ is bizonytalanabbá vált: a hidegháború bipolaritása által nagyrészt elrejtett gócpontok a felszínre kerültek anélkül, hogy Amerikának egyetlen rivális országtól is tartania kellett volna. Ebben az új helyzetben, mint ahogy Magyarics is utal rá, az USA olyan új biztonságpolitikai kihívásokkal került szembe, melyek megoldásában a katonai erő jelentősége egyre inkább csökken. Nem véletlen, hogy Amerika képtelen volt saját javára fordítani katonai, technológiai és kommunikációs fölényét, hiszen ez a világot ma fenyegető problémák, mint a migrációs hullámok, a környezeti katasztrófák vagy a nemzetközi terrorizmus kezelésére nagyrészt alkalmatlannak bizonyult (423.).

Az új kihívások ellenére sem változott jelentősen az amerikai biztonságpolitikai koncepció. Egyrészt az Egyesült Államok továbbra is a különböző államokból kiinduló fegyveres támadásra próbál(t) felkészülni. Ezt jól mutatják a George W. Bush által szorgalmazott rakétavédelmi rendszer kiépítésére tett lépések, illetve az 1972-ben Nixon elnök és Leonid Brezsnyev által aláírt ABM szerződés felmondása is. A SALT I tárgyalások eredményeképpen létrejött szerződés keretében a két szuperhatalom kettőben korlátozta az országaikban telepíthető rakétavédelmi rendszerek számát: egyiket a kilövőállások, a másikat pedig a főváros védelmének érdekében lehetett felállítani (406.).

Másrészt, annak következtében, hogy az amerikai biztonságpolitikai koncepció lényegében nem változott, a korábbi két-száz évhez hasonlóan – melynek ilyen irányú vonatkozásait is egyszerűen mutatja be Magyarics Tamás – az USA továbbra is a Csendes- és az Atlanti-óceán által garantált, természetes határok védelmére összpontosította figyelmét. Mindez annak ellenére történt, hogy az első Szeptember 1957 októberi fellövése után, tehát már a hidegháború alatt, egyértelművé vált a védelmi politika elégtelensége. Ezt megelőzően ugyanis „az Egyesült Államok gyakorlatilag elérhetetlen

volt a szovjet fegyverek számára”, ezt követően azonban már számolni kellett egy lehetséges szovjet nukleáris ellencsapás vagy első csapás veszélyével is (274.).

Az *Egyesült Államok külpolitikájának történetének* zárógondolatával a szerzőnek a jelen számára is van mondanivalója. Magyars Tamás arra hívja fel a figyelmet, hogy Amerikának, mint nagyhatalomnak a jövője azon áll vagy bukik, hogy képes-e megtalálni a belső gazdasági és társadalmi környezet kínálta lehetőségek, valamint a nemzetközi elkötelezettségek közötti egyensúlyt. Amennyiben az Egyesült Államok túlterjeszkedik, a történelmi birodalmak sorsára fog jutni (423.).

E gondolat kapcsán a könyv egyes részei is külön aktualitást nyernek, hiszen például a könyvben említett Szputnyik-sokkhoz hasonlóan a Világkereskedelmi Központot és a Pentagont 2001. szeptember 11-én ért terrortámadás alapvetően rázta meg az USA saját biztonságába vetett hitét. Míg azonban 1957-ben mindössze egy lehetségessé vált, de be nem következett, külső támadás veszélye sokkolta az Egyesült Államokat, addig 2001-ben egy valós, polgári áldozatokat követelő esemény hívta fel a figyelmet az amerikaiak téves biztonságérzetére. Ráadásul e támadás az Egyesült Államokon belülről indult. Tovább tetézte a sokkot, hogy bebizonyosodott, egy ilyen támadással szemben sem Amerika gazdasági, sem politikai fővárosa nem élvez elégséges védelmet. Az Egyesült Államok szempontjából azonban nem elsősorban a terrorizmus, mint kockázati tényező megjelenése jelenti a tanulságot, hanem annak felismerése, hogy a globalizáció végül is hazaérkezett az Egyesült Államokba. A világ többi részéhez hasonlóan Amerikának is szembe kell néznie az általa támogatott neoliberális gazdaságpolitika eredményeképpen megvalósuló globalizációnak nemcsak az előnyeivel, de a hátrányaival is, hiszen a világ minden ország számára – beleértve az Egyesült Államokat is – egyaránt összezsugorodott.² Bár

az USA gazdasági vezető szerepénél fogva jobb helyzetben van, hogy megküzdjön olyan globálisan jelentkező gazdasági nyomással, melyet például az új technológiák, a munkaerőpiac átalakulása és a gazdasági verseny felerősödése generál, a többi országhoz hasonlóan politikai és biztonsági téren az Egyesült Államok is sebezhetővé vált.³ A paradoxon abban áll, hogy amíg a világgazdasági liberalizáció megnövelte az amerikai gazdaság lehetőségeit, addig az ország politikai lehetőségei beszűkültek. Vagyis, mint vezető gazdasági és katonai nagyhatalom képes saját érdekeit rákényszeríteni a világra, de túl sebezhetővé vált ahhoz, hogy ezt valóban megengedhesse magának. Amennyiben megteszi, vállalnia kell a következményeket.

Az Egyesült Államok helyzetét még kényesebbé teszi az, hogy a nemzetállamok meggyengülésével olyan, korábban lokális problémák, mint a szegénység vagy a terrorizmus kikerülnek a nemzetközi küzdőterre. Ezt a folyamatot tovább erősíti az, hogy egyes államok tudatosan rájátszanak a globalizációs folyamatokra: ahelyett, hogy lehetőségeikhez képest hatékony választ próbálnának találni saját problémájukra, egyszerűen a globalizációra hárítják a felelősséget. Ez egyrészt fenyegető Amerikára nézve, mert a globalizáció leegyezteltőbb nyerteseként könnyen ellenséges indulatok céltáblájává válhat. Másrészt, megnöveli az Amerikával szembeni azon – gyakran eltúlzott és illuzórikus – elvárásokat, hogy tegyen a lemaradó országok érdekében. Ez annál is ésszerűbb gondolatnak tűnik, mivel az Egyesült Államok a nemzetközi szervezetek politikailag és gazdaságilag is legbefolyásosabb tagja. Gondoljunk csak arra, hogy a kötelező hozzájárulás befizetésének megtagadásával vagy késleltetésével az USA megbéníthatja az ENSZ működését, és ezáltal megszabhatja azt is, hogy az működése folyamán milyen politikát támogasson. Hasonlóan példaértékű az, hogy az USA többségi részesedéssel rendelkezik olyan világ-

² Mittelman, James H.: *The Globalization Syndrome: Transformation and Resistance*.

Princeton: Princeton University Press, 2000, 26–7. (a továbbiakban: Mittelman)

³ Mittelman, 18.

gazdasági szervezetekben, mint Világbank és a Nemzetközi Valutaalap (220.). Mindez azt a potenciális veszélyt hordozza magában, hogy amennyiben az Egyesült Államok nem teszi meg a tőle várt nemzetközi lépések legalább egy részét, akkor további 'elenségeket' szerez.

Magyarics Tamás munkáját egyedül talán formai kritika illetheti. A könyv 100. és 160. oldala között szembetűnően megszaporodnak a helyesírási hibák és a sutább szófordulatok. Bár ezek a közérthetőséget nem zavarják, bizony bosszantó színfoltjai egy tartalmában és felépítésében kiváló, élvezetes stílusú műnek. Tovább növelhette volna e nagyszerű munka minőségét, ha a szerző a felhasznált irodalomról részletes bibliográfiát is közöl. A célközönség ismeretében talán túlzott és szükségtelen lenne részletes utalásokat megkívánni. Mégis az egyes fejezetek iránt mélyebben érdeklődők számára a fejezetek végén az adott témához kapcsolódó ajánlott irodalom, vagy a könyv végén az összes felhasznált művet tartalmazó felsorolás hasznos támpontot jelenthetett volna. A könyv végén szerepel ugyan egy tájékoztató jellegű lista „általános bibliográfia” címmel (490–2.), azonban e lista megválaszolatlan kérdéseket hagy maga után. Például a részletes bibliográfia iránti igény egyértelműen jelentkezik a kubai rakétaválsággal kapcsolatosan, ahol a szerző által használt irodalom pontos ismerete megoldást jelenthetett volna néhány megállítási forrására és értelmezésére.

Például, Robert Kennedy a blokád alternatíva elfogadásában játszott szerepére utalva Magyarics azt írja: „végül Robert F. Kennedy igazságügyminiszter javaslatára a karantént fogadták el” a külpolitikai szakértők és a katonai vezetők radikális javaslatával szemben (395.). Kérdéses, hogy vajon milyen forrás támasztja alá ezen állítást, hiszen a legkorábbi munkák sem állítják, hogy a blokád gondolata Robert Kennedytől származna,⁴ az 1990-es években meg-

jelent primér források pedig egyenesen cáfolják azt.⁵

Ha a „Kennedy javaslatára” kifejezés Robert Kennedy 1962. október 18-a és 21-e között játszott konszenzusteremtő szerepére utal, az erősen megkérdőjelezi, hogy Magyarics miért tartotta fontosnak Robert Kennedy név szerinti említését a blokád elfogadásával kapcsolatban, amikor a válság végső megoldásában játszott, az előbbinél sokkal jelentősebb szerepére már nem tesz utalást. Az Anatolij Dobrynin nagykövet és Robert Kennedy között október 27-én lezajlott találkozóról Magyarics csupán mint magáncsatornáról szól, melyen keresztül az amerikai kormányzat tudatta az oroszokkal, hogy a „Thorok és Jupiterok kivonását már korábban tervbe vette” (396.o.). Ez utóbbi állítás forrása ismét kérdéses, hiszen sem Kennedy, sem Dobrynin beszámolója nem említi, hogy Kennedy közölte volna a rakéták kivonásának korábbi szándékát a szovjet nagykövettel.⁶ Ez annál is valószínűlenebb, mert ebben az esetben a rakéták már nem jelentettek volna tárgyalási alapot: a szovjetek aligha elégedtek volna meg azal, hogy engedmény helyett csupán egy amúgy is tervezett lépés végrehajtásának

⁵ May, Ernest – Zelikow, Philip D. (szerk.): *The Kennedy Tapes. Inside the White House during the Cuban Missile Crisis*. Cambridge / MA és London / UK: The Belknap Press of Harvard University Press, 1997. 66. és „18. Transcript of a Meeting at the White House”. In: Keefer, Edward C. (szerk.): *The Cuban Missile Crisis and its Aftermath. Foreign Relations of the United States 1961–63*. 11. kötet. Washington, D. C.: United States Government Printing Office, 1996. Elérhető: http://www.state.gov/www/about_state/history/frusXI/index.html. Belépés: 2002. február 12. (a továbbiakban: FRUS 11.)

⁶ „Dobrynin's Cable to the Soviet Foreign Ministry 1962. október 27.” *The Cuban Missile Crisis*. Elérhető: http://library.thinkquest.org/11046/sitroon/dobrynin_cable.html. Belépés: 2001. április 3. és „96. Memorandum from Attorney General Kennedy to Secretary of State Dean Rusk, Washington, 1962. október 30.” In: FRUS 11.

⁴ Lásd például Schlesinger, Arthur: *A Thousand Days. John F. Kennedy in the White House*. Boston: Houghton Mifflin, 1965. a Fawcett Premier kiadásában 1971. 737.

ígéretet kapták volna engedményeikért cserébe.

Mindent egybevetve Magyarics Tamás nagyszerű munkát végzett. *Az Egyesült Államok külpolitikájának története* nemcsak az amerikai külpolitikát mélyebben megismerni

szándékozó egyetemi hallgatók és az azt oktatni kívánó tanáraik, hanem a történelmet kedvelő és jelen korunk eseményeinek gyökereit megérteni igyekvő laikus olvasók körében is méltán számíthat népszerűsége.

Simon Eszter

Számunk szerzői

Almási Gábor	<i>Ph. D. ösztöndíjas, CEU, Budapest</i>
Balogh László	<i>történész, Szegedi Tudományegyetem</i>
Burke, Peter	<i>történész, University of Cambridge</i>
Falvay Dávid	<i>történész Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest</i>
Gecser Ottó	<i>Ph. D. ösztöndíjas, CEU, Budapest</i>
Grzesik, Ryszard	<i>történész, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, Poznań</i>
Guarnieri, Romana	<i>történész, Róma</i>
Hunyadi Zsolt	<i>történész, Szegedi Tudományegyetem</i>
Kiernan, Victor	<i>történész, University of Edinburgh</i>
Kosztá László	<i>történész, Szegedi Tudományegyetem</i>
Kovács Szilvia	<i>Ph. D. ösztöndíjas, Szegedi Tudományegyetem</i>
Miklós Péter	<i>egyetemi hallgató, Szegedi Tudományegyetem</i>
Nemerkényi Előd	<i>Ph. D. ösztöndíjas, CEU, Budapest–University of Notre Dame</i>
Novák Veronika	<i>Ph. D. ösztöndíjas, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest</i>
Simon Eszter	<i>Ph. D. ösztöndíjas, CEU, Budapest</i>
Sroka, A. Stanisław	<i>történész, Uniwersytet Jagiellonski, Krakko</i>
Teiszler Éva	<i>Ph. D. ösztöndíjas, Szegedi Tudományegyetem</i>
Vajda Tamás	<i>tanár, Kecskemét</i>

A fordításokat FALVAY DÁVID, HUNYADI ZSOLT, KISANTAL TAMÁS és SZOMMER GÁBOR készítette

Az AETAS 2002. évi előfizetői felhívása

Tisztelt Olvasóink!

2003-ban a következő tematikus számokat kívánjuk megjelentetni:

Az orosz állam;
Erdély története;
Kultusz a történelemben.

Határainkon túl rovatunkban bemutatjuk Tonk Sándort és Várdy Bélát.

Eddigi gyakorlatunkhoz híven a 2003-as évfolyamra is kedvezményt biztosítunk előfizető olvasóinknak.

Évi előfizetői díj: **1200 Ft** + postaköltség

Egy számot megrendelőinknek: **300 Ft** + postaköltség.

Egy szám könyvesbolti ára: **400 Ft**.

A folyóirat előfizethető az e számhoz mellékelt csekkszelvényen. Kérjük, azon nevüket és címüket nyomtatott betűkkel tüntessék fel.

Korábbi számainkból eredeti áron (postaköltség felszámításával) a szerkesztőség címén a következő rendelhetők meg:

- 1992/3.: 17. század magyar művelődéstörténet;
- 1993/4.: Historiográfia;
- 1994/3.: Külföldi történészek magyar történelemről;
- 1994/4.: Angol-francia reformmozgalmak;
- 1995/1-2.: Közvélemény és propaganda a 17. századi Magyarországon;
- 1995/3.: Szláv népek története a középkorban;
- 1995/4.: Az abszolutizmus kora Magyarországon;
- 1996/1.: Észak-Amerika a 19. században;
- 1996/2-3.: Magyar emigrációk a 19-20. században;
- 1996/4.: Ókori civilizációk;
- 1997/1.: Magyar művelődéstörténet;
- 1997/2-3.: Középkori történeti szám;
- 1997/4.: 19. századi magyar történet; AETAS repertórium 1985-95.;
- 1998/1.: Az orosz ortodoxia;
- 1998/2-3.: Az 1848-49-es magyar forradalom és szabadságharc;
- 1998/4.: Észak-Amerika a századfordulón;
- 1999/1-2.: 19. századi magyar történelem;
- 1999/3.: A francia középkor kutatás újabb irányzatai;
- 1999/4.: Az oszmán török birodalom története;
- 2000/1-2.: Megtorlások a magyar történelemben;
- 2000/3.: Az első ezredforduló Európában;
- 2000/4.: Összehasonlító történetírás;
- 2001/1.: 19. századi Észak-Amerika története;
- 2001/2.: Nagy csaták-hadtörténet;
- 2001/3-4.: Osztrák-Magyar Monarchia;

- 2002/1.: Centrum és periféria a történelemben;
2002/2-3.: Életrajzírás és történettudomány;
2002/4.: Középkori művelődéstörténet.

Az előző évhez hasonlóan az idei évben is átutalhatja **jövedelemadójának** 1 %-át egy olyan egyesületnek, alapítványnak stb., amelyet erre érdemesnek tart. Folyóiratunk szerkesztői azzal a tiszteletteljes kéréssel fordulnak Önhöz, hogy ha elveivel összeegyeztethetőnek és támogatásra méltónak tartja folyóiratunkat, válassza az AETAS-t.

2002-ben folyóiratunkhoz támogatóink 1 %-os felajánlásából összesen 60.934 Ft érkezett be. Ezt az összeget a 2002/2–3. szám nyomdaköltségéhez használtuk fel.

Segítségüket köszönjük!

Ha az idei évben is az Aetas támogatása mellett dönt, akkor töltse ki az Apehtől kapott rendelkező nyilatkozatot, majd helyezze bele egy borítékba. Erre írja rá a nevét, lakáscímét és a személyi számot. Ezt követően zárja le, majd a következő lehetőségek egyikével juttassa el az adóhivatalba:

Ha maga készíti el az adóbevallását, akkor azzal együtt, azonos tasakban adja postára.

Ha a munkáltatója állítja ki és nyújtja be az szja-ról szóló nyomtatványokat, akkor neki adja át a kitöltött rendelkező nyilatkozatot és a szükséges adatokat tartalmazó, lezárt borítékot.

Adószámunk: 19079581-2-06

Köszönjük szépen Olvasóink eddigi támogatását és érdeklődését.

Reméljük, hogy erre a jövőben is számíthatunk.

Az AETAS Szerkesztősége

6701 Szeged, Pf.: 1179.

<http://www.lib.jgytf.u-szeged.hu/aetas/>

E-mail: aetas@mail.u-szeged.hu

CONTENTS

Essays

GECSER, OTTÓ Quadragesimal Sermon Series of Saint John of Capistran in Wrocław	5
NOVÁK, VERONIKA Suspicious Affairs: Legal and Illegal Communication in Late Medieval France	29
HUNYADI, ZSOLT „Cruciferi domus hospitalis per Hungariam et Sclavoniam...” The Hospitallers in Hungary up to the End of the Fourteenth Century	52

Workshop

NEMERKÉNYI, ELŐD Latin Grammar in the Cathedral School: Fulbert, Bonipert and a lost manuscript of Priscianus	77
MIKLÓS, PÉTER Monachism and the Virtue of Chastity in the Legend of St. Emeric	89
„... the genuine significance of the Workshop are the volumes produced together” Interview with Gyula Kristó on the occasion of the tenth anniversary of the Medieval Workshop of Szeged (by László Koszta)	97

Recollection

GRZESIK, RYSZARD–A. STANISŁAW SROKA Unknown Document on the Hungarian–Serbian Relationships in the Beginning of the Fifteenth Century	104
---	-----

Theory and Method

BURKE, PETER The Social History of Language	108
KIERNAN, VICTOR Conquerors and Languages	132

Beyond the Borders

„I was discovered as an early precedent ... who had dealt with female religiosity” Interview with Romana Guarnieri (by Dávid Falvay)	147
A Selected Bibliography of Romana Guarnieri	151
FALVAY, DÁVID Marguerite Porete, The Mirror of Simple Souls and its Hun- garian references	155
Prologue of The Mirror of Simple Souls from the Budapest ma- nuscript	159

On the Nomads from Many Views (<i>Nomadic Diplomacy. Destruction and Religion from the Pacific to the Adriatic. Papers prepared for the Central and Inner Asian Seminar University of Toronto, 1992–1993. Ed.: Michael Gervers–Wayne Schlepp. Toronto Studies in Central and Inner Asia no. 1., Toronto 1994, pp. 78.</i>)	
LÁSZLÓ BALOG	163
Paganism and Christianity. (<i>Pál Gerő Bozsóky: Magyarok útja a pogányságból a kereszténységig. Agapé Kiadó Szeged, 2000. pp. 387.</i>)	
ÉVA TEISZLER	167
On the Hungarian royal insignia (<i>A magyar királyi jelvényekről. Koronák, koronázási jelvények – Crowns, coronation insignia. Ed.: Livia Bende–Lőrinczy Gábor, Kiadja az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark Közhasznú Társaság és a Csongrád Megyei Múzeumok Igazgatósága, Ópusztaszer, 2001, pp. 139.</i>)	
SZILVIA KOVÁCS	172
A Single Masterpiece from the Eleventh century (<i>Karácsonyi Béla–Szegfű László (ed. and tr.): Deliberatio Gerardi Moresanae ecclesiae episcopi supra hymnum trium puerorum. Scriptum Kiadó, Szeged, 1999. pp. xii+765.</i>)	
TAMÁS VAJDA	176
Medieval and Early Modern Sources Hospitaller concerning the Hospitallers in the Low Countries (the Netherlands) (<i>Winter, Johanna Maria van, ed.: Sources concerning the Hospitallers of St. John in the Netherlands, 14th–18th centuries. Studies in the History of Christian Thought 80, Leiden–Boston–Köln. Brill, 1998. pp. viii+821</i>)	
ZSOLT HUNYADI	182
A hit határai (<i>Frontiers of Faith. Religious Exchange and the Constitution of Religious Identities 1400–1750. Szerkesztette: Andor Eszter és Tóth István György. Budapest, Central European University, European Science Foundation. 2001. pp. 298</i>)	
ALMÁSI GÁBOR	186
How do the United States head? (<i>Magyarics, Tamás: Az Egyesült Államok külpolitikájának története. Eötvös József Kiadó, Budapest, 2000. pp. 492</i>)	
ESZTER SIMON	189
Authors	195

Debrecenről Berlinig. Interjú Niedermüller Péterrel – készítette: Keller Márkus

DIVAT – FOGYASZTÁS – ANYAGI KULTÚRA

- Hans Medick: Megbecsülés kultúrája. A ruhák és színeik Laichingenben 1750 és 1820 között
- Lukács Anikó: Nemzeti divat a reformkori Pesten
- Ábrahám Barna: A divat és a népviselet kérdései a dualizmus korának román publicisztikájában
- Valuch Tibor: Divatosan és jól öltözöttek. A városi öltözködés és a divat néhány jellegzetessége Magyarországon az 1970-es és 1980-as években
- Giovanni Levi: Magatartások, erőforrások, folyamatok a fogyasztás „forradalma” előtt
- Benda Borbála: Fogyasztási szokások és változásai a tizenhetedik századi főúri udvarokban
- Granasztói Péter: Társadalmi presztízs és hierarchia: tárolóbútor divat Kiskunhalason 1760 és 1790 között
- Farkas Judit: Egy bibliofil könyvkiadó története. Adalékok a két világháború közötti magyar könyvkultúrához
- Bódy Zsombor: Polgárok és munkások 1929-ben. Adalékok a fogyasztás történetéhez

Fórum

- Kovács Éva: Az asszimiláció ambivalenciái. (Széljegyzetek Kovács I. Gábor tanulmányának apropóján)

Körkép

- Nők és férfiak... avagy a nemek története. A Hajnal István Kör – Társadalomtörténeti Egyesület Konferenciája (Nyíregyháza, 2002. augusztus 30–31.)
- Tóth Eszter Zsófia: Új irányzatok a magyar társadalomtörténet-írásban. A hatvanas évek, mint kutatási probléma (Beszámoló a Politikatörténeti Intézet konferenciájáról – 2002. szeptember 26.)
- Nagy Sándor: 19–20. századi társadalomtörténeti adatbázis építése Budapest Főváros Levéltárában

Recenziók

- „Korrekt parasztok” emigrációban. Hofer Tamás (szerk.) Régi falusi társadalmak. Fél Edit néprajzi tanulmányai. – Tóth Zoltán
- Romanizáció modernizáció nélkül. Mariana Hausleitner: Die Rumänisierung der Bukowina: Die Durchsetzung des nationalstaatlichen Anspruchs Großrumäniens. 1918–1944. – Juliane Brandt
- Hudi József: Fábíán- emlékkönyv. Fábíán József (1761–1825) református esperes pályafutása. – Juliane Brandt
- Tomka Béla: Érdek és érdektelenség. Bank-ipar viszony a századforduló Magyarországon 1892–1913 – Klement Judit
- Sonkoly Gábor: Erdély városai a XVIII–XIX. században – Bácskai Vera

A Korall 10. száma megrendelhető a szerkesztőség e-mail címén: korall@mailbox.hu,
vagy a kiadóhivatalnál: Korall Szerkesztőség – Új Mandátum Lap- és Könyvkiadó
1145 Budapest, Amerikai út 11.

KORALL Társadalomtörténeti Folyóiratról bővebb információt találhat honlapunkon:

www.korall.org

Az AETAS történettudományi folyóirat. Megjelenik évente négy alkalommal. Kiadója az AETAS Könyv- és Lapkiadó Egyesület. A lap főként történeti tárgyú tanulmányokat, forrásokat, kritikákat, ismertetéseket, interjúkat közöl, de szívesen fogad írásokat a társadalomtudományok más ágaiból is.

*

Az AETAS megjelenését döntően alapítványi támogatás teszi lehetővé. Az AETAS több vagy akár egy száma is megrendelhető a szerkesztőség címén.
A folyóirat előfizetési díja egy évre 1200 Ft+postaköltség.
A lap ára egy szám megrendelése esetén 300 Ft+postaköltség, könyvesboltban 400 Ft.

*

Az AETAS-t a szerkesztőség terjeszti. A lap megvásárolható:
Budapest: Magiszter Könyvesbolt, V. ker., Városház u. 1.; Balassi Könyvesbolt, II. ker., Margit utca 1–3.; Eötvös Könyvesbolt, V. ker., Kecskeméti u. 2.; Litea Kft., I. ker., Budavár, Hess A. tér 4.; Írók Boltja, Parnasszus Kft., Andrásy út 45.; Atlantisz Könyvesbolt, V. ker., Váci utca;
ELTE BTK könyvtár, Piarista köz 1.;
Osiris Könyvesbolt, V. ker., Veres Pálné u.
Szeged: Katedrális Bt.: Sík Sándor Könyvesbolt, Oskola u. 27., Könyv- és Jegyzetbolt, Dugonics tér 12.; Egyetemi könyvtár, Petőfi S. sgt.; JGYF Kiadó Jegyzetbolt, Boldogasszony sgt. 6.; Tolkien Könyvesbolt, Kossuth L. sgt. 1.
Miskolc: Fókusz Könyvesbolt, Pátria üzletház;
Bibliofil Kft., Kazinczy Könyvesbolt, Széchenyi u. 33.
Pécs: JPTE Iskolaszövetkezet Könyvesbolt, Ifjúság út 6.
Szombathely: Berzsényi Dániel, Tanárképző Főiskola jegyzetboltja
Károli Gáspár tér

*

Kiadja az AETAS Könyv- és Lapkiadó Egyesület
6701 Szeged, Pf. 1179.
Telefon: 62/544-062 (8–12 óráig)
e-mail: aetas@mail.u-szeged.hu
<http://www.lib.jgytf.u-szeged.hu/aetas/>
Felelős kiadó: Deák Ágnes
Olvasószerkesztő: Benkes Réka
Szerkesztőségi titkár: Tóth Klára
Technikai szerkesztés: Petit Irodalmi Stúdió
A borítót tervezte: Szekeres Ferenc
Nyomdai munkálatok: Officina Press Kft., Szeged.
ISSN 0237-7934

Bolti ár: 400,- Ft

Előfizetőknek: 300,- Ft

Ahhoz, hogy egy ilyen látványosság elérje a célját, a kontextus minimális ismeretére azért szükség van. A fordító rövid összefoglalásai, támpontjai talán szájról-szájra terjedtek. A hiányos kontextus hatására azonban alkalmanként ripacszkodónak, túljátszottnak tűnik Kapisztrán előadásmódja a közönség számára, amely nem találja a kapcsolatot tartalom és forma között. A boroszlói beszédek egyik változatában Kapisztrán a közönség értetlenségére így reagál:

„Meglepő, hogy prédikációnk elején valaki balgának nevezett bennünket azért, mert beszédünket ilyesféle felkiáltásokkal, gesztusokkal és jelekkel tesszük a nép számára érzékletesebbé. Ő, ha olvasnák Tullius művét a szónokokról és Szt. Ágoston De doctrina Christianájának negyedik könyvét; emitt, ahol Szent Ágoston helyeslően szól a kimondott szavak jelekkel történő kihangsúlyozásáról, hasonló fogásokra lelnének.”

Gecser Ottó tanulmányát számunk 5-28. oldalán olvashatják.